

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

VÅR REFERANSE
20/3761

DERES REFERANSE

DATO
24.03.2020

Finansforetakenes disponering av overskudd for 2019

Spredningen av koronaviruset og tiltakene for å begrense smitten har i løpet av kort tid utløst omfattende finansuro og kraftig forverret de økonomiske utsiktene. Norsk økonomi påvirkes i tillegg av det kraftige fallet i oljeprisen. Det må tas høyde for et alvorlig økonomisk tilbakeslag internasjonalt og i Norge. Mange næringer er allerede hardt rammet. Krisen og usikkerheten kommer også til uttrykk ved ekstraordinære støttetiltak fra politiske myndigheter og sentralbanker for å stimulere økonomien, herunder tiltak rettet inn mot bankene.

Finansforetakenes overskudd er førstelinjeforsvaret for å dekke økte tap. Ved vesentlig resultatsvikt, eller ved utsikter til vesentlig resultatsvikt, er det viktig at overskudd holdes tilbake for å styrke soliditeten.

I mange foretak har styrene på bakgrunn av årsregnskapet for 2019 foreslått betydelige utbyttebetalinger og annen utdeling av foretakets midler, herunder fullmakter til å kjøpe tilbake egne aksjer. I banker (inkludert holdingforetak i bankdominerte finanskonsern) utgjorde styrenes opprinnelige forslag om utbytte og annen utdeling av overskudd mer enn 20 mrd. kroner¹. I forsikringsforetak (inkludert holdingforetak i forsikringsdominerte finanskonsern) utgjorde de opprinnelige utbytteforslagene i alt om lag 10 mrd. kroner.

Etter at styrene behandlet forslagene til disponering av årsresultatet for 2019, er imidlertid forutsetningene for de foreslåtte utdelingene fullstendig endret.

På denne bakgrunn sendte Finanstilsynet 16. mars brev til styret i alle banker og forsikringsforetak om overskuddsdisponeringen for 2019, se

<https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/brev/2020/brev-til-foretakene-om-disponering-av-overskudd-for-2019/>.

I brevene framgår det at Finanstilsynet forventer at foretakenes styrer foretar en ny vurdering av overskuddsdisponeringen for resultatåret 2019 med utgangspunkt i krisen og den økonomiske usikkerheten som nå foreligger, og om nødvendig legger fram nye forslag for foretakets generalforsamling om utbyttebetalinger og andre utdelinger. Finanstilsynet ba om styrets vurdering innen 23. mars 2020.

¹ Ekskl. program for tilbakekjøp av aksjer

Finanstilsynet har nå mottatt foretakenes svar. Enkelte foretak har allerede betalt ut utbytte. Noen foretak legger opp til å holde hele overskuddet tilbake. Et fåtall foretak meddeler at de har generalforsamling på et senere tidspunkt og vil i tiden fram til generalforsamlingen vurdere å endre styrets forslag om utbytte. I flere foretak vil styrene opprettholde det opprinnelige forslaget om utdeling eller bare foreta mindre justeringer i dette.

I foretak der styret ikke vil foreslå lavere utdeling, eller vil foreslå en noe lavere utdeling, viser flere av styrene til at foretaket oppfyller gjeldende kapitalkrav med god margin og at dette gir grunnlag for utdeling.

Reglene om kapitalkrav for banker ble med virkning fra 31.12.2019 tilpasset EU-regler. Dette innebar at kravet til kapital i norske banker ble redusert. De største bankene, som bruker interne modeller ved fastsettelsen av kapitalkrav, fikk i gjennomsnitt redusert kapitalkravet med om lag 2 prosentpoeng, mens de små og mellomstore bankene fikk en noe mindre reduksjon. Gjennom nedsettelsen av motsyklisk kapitalbuffer 12. mars 2020 ble kapitalkravet for norske eksponeringer redusert ytterligere med 1,5 prosentpoeng, tilsvarende om lag 27 milliarder kroner. Banker som har eksponeringer i andre EØS-land, herunder en stor andel i andre nordiske land, fikk lavere kapitalkrav også på disse eksponeringene som følge av nedsettelsen av den motsykliske kapitalbufferen i flere av disse landene. Reduksjonene i kapitalkravet har bidratt til at bankenes marginer til de lovfaste kravene er vesentlig høyere enn de ville ha vært med reglene som var gjeldende fram til utgangen av 2019.

Lavere kapitalkrav betyr imidlertid ikke at bankenes behov for kapital til å møte framtidige tap er redusert. Reduksjonen av motsyklisk kapitalbuffer er begrunnet med at det skal gi bankene bedre mulighet til å gi lån til kredittverdige kunder.

Finanstilsynet gjennomfører regelmessig stresstester som belyser hvordan et kraftig økonomisk tilbakeslag, herunder betydelig fall i oljeprisen, kan påvirke foretakenes soliditet. Analysene viser at bankene kan bli utsatt for betydelige tap under slike forhold. Finanstilsynet har pekt på hvordan høy gjeld i norske husholdninger og høye eiendomspriser de senere år utgjør en særskilt sårbarhet som kan forsterke effektene av en negativ utvikling.

Det er stor usikkerhet om utviklingen i norsk økonomi og i finansmarkedene i ukene framover. Sjøkket som nå har rammet økonomien og markedene, er av en annen karakter enn sjokk som tidligere har utløst finanskriser, og de negative utslagene for foretakene kan bli vesentlig større enn det som er lagt til grunn i Finanstilsynets stresstester.

Situasjonen er ekstraordinær. Bankene kan bli påført betydelige tap, og lavere rente og fall i verdien av eiendeler vil gjøre det mer krevende for livsforsikringsforetakene å møte framtidige forpliktelser. Skadeforsikringsforetakene kan også bli påvirket som følge av økte erstatningsutbetalinger. Utover å fastslå at foretakene generelt kan bli påført store tap, er det på det nåværende tidspunkt ikke mulig å fastslå hvordan enkeltforetak påvirkes framover.

Etter Finanstilsynets vurdering er det nå viktig at norske banker og forsikringsforetak ikke gjennomfører disposisjoner som svekker soliditeten. Foretakene bør derfor inntil videre ikke betale ut utbytte eller foreta andre utdelinger av overskudd. Et forbud mot å betale utbytte og andre

utdelinger vil være inngripende. I lys av den omfattende krisen landet nå er i, mener likevel Finanstilsynet at et slikt tiltak er nødvendig for å fremme finansiell stabilitet.

Etter finansforetaksloven § 10-6 (4) kan Finanstilsynet, når hensynet til et finansforetaks soliditet tilsier det, gi foretaket pålegg om ikke å dele ut utbytte eller om å dele ut mindre enn det som er foreslått av styret eller vedtatt av generalforsamlingen. Bruk av lovens § 10-6 (4) krever en konkret vurdering av det enkelte foretakets økonomiske stilling, og et eventuelt pålegg vil være et enkeltvedtak. Finanstilsynet vurderer om enkelte foretak skal pålegges begrensninger i utbytte med hjemmel i denne bestemmelsen. I lys av den betydelige usikkerheten som nå foreligger og faren for at krisen rammer bredt, mener imidlertid Finanstilsynet det er nødvendig med en generell begrensning av foretakenes utdeling av overskudd.

Etter finansforetaksloven § 1-7 kan Finansdepartementet gi forskrift om nærmere krav til finansforetak ut fra hensynet til å fremme finansiell stabilitet. Finanstilsynet legger til grunn at denne bestemmelsen gir departementet hjemmel til å fastsette forskrift om en generell begrensning av finansforetaks adgang til å dele ut overskuddsmidler når en slik soliditetsstyrking er nødvendig for å fremme finansiell stabilitet.

Finanstilsynet gir på denne bakgrunn Finansdepartementet råd om å fastsette en forskrift med hjemmel i finansforetaksloven § 1-7 i tråd med dette.

Finanstilsynet vil samtidig understreke at et generelt krav om å holde tilbake overskudd for 2019 ikke innebærer en inndragning av overskuddsmidler, men en utsatt utdeling. Foretakene vil senere ha mulighet til å dele ut midler til eiere, kunder og gaver til allmennyttige formål, dersom det enkelte foretakets soliditet og resultater gir grunnlag for det.

Utfallet av den pågående krisen er, som nevnt, svært usikker. En forskrift om tilbakeholdelse av overskuddsmidler for 2019 kan senere i år oppheves dersom hensynet til finansiell stabilitet tillater det, slik at foretakene gjennom ekstraordinær generalforsamling kan fastsette utdeling av foretakets midler.

En forskriftsregulering av foretakenes disponering av overskudd for 2019 bør fastsettes raskt av hensyn til soliditeten i foretakene og for å gi foretakene klarhet om rammene for disponeringen av fjorårets overskudd før avholdelsen av generalforsamling. Det gjøres oppmerksom på at flere foretak har avholdt generalforsamling, men ikke betalt ut utbytte. Mange foretak avholder generalforsamling i løpet av inneværende uke. Finanstilsynets forslag til forskrift innebærer at generalforsamlingsvedtak om utdelinger ikke kan gjennomføres etter at forskriften har trådt i kraft.

Enkelte foretak har allerede betalt ut utbytte for regnskapsåret 2019. En forskrift om midlertidig forbud mot utdeling av overskuddsmidler vil ikke påvirke allerede utbetalte utdelinger.

I lys av omstendighetene vil det ikke være tid til å gjennomføre høring av forslaget, jf. forvaltningsloven § 37 fjerde ledd bokstav a og b, jf. utredningsinstruksen § 3-3.

Konklusjon

Finanstilsynet tilrår at Finansdepartementet fastsetter forskrift med hjemmel i finansforetaksloven § 1-7 om tilbakeholdelse av overskudd for 2019, se vedlagt utkast til forskrift.

Kopi av dette brevet er sendt Norges Bank.

For Finanstilsynet

Finn Arnesen
styreleder

Morten Baltzersen
finanssilsynsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Vedlegg: Utkast til forskrift